

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE
ȘCOALA DOCTORALĂ „RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI STUDII
EUROPENE”

**PREVENIREA ȘI COMBATEREA TRAFICULUI DE
PERSOANE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ.**

**Cooperarea din perspectivă legislativă, instituțională
și de aplicare a legii. Studiu de caz privind România**

- Rezumat -

Coordonator științific:
Prof. univ. dr. Mircea Brie

Absolvent:
Anca Raluca Iuhas

Cluj-Napoca
2023

Cuprins

Lista acronimelor	7
Lista figurilor.....	8
Lista tabelelor	9
Introducere	11
Capitolul 1. Metodologie.....	14
1.1. Scopul tezei.....	14
1.2. Obiective.....	14
1.3. Ipoteze.....	14
1.4. Metode de cercetare	17
1.5. Analiza surselor	17
1.6. Prezentarea capitolelor	25
1.7. Rezultate preconizate	31
1.8. Potentiale contribuții și implicații de politici publice.....	32
1.9. Potențiale limitări	32
Capitolul 2. Cadrul teoretic și conceptualizarea cooperării în domeniul traficului de persoane	34
Introducere.....	34
<i>2.1. Cooperarea privind traficul de persoane în cadrul teoriei relațiilor internaționale</i>	<i>34</i>
<i>2.1.1. Realismul</i>	<i>37</i>
<i>2.1.2. Liberalismul.....</i>	<i>54</i>
<i>2.1.3. Constructivismul.....</i>	<i>72</i>
<i>2.1.4. Diferența dintre realism, liberalism și constructivism.....</i>	<i>79</i>
2.2. Analiza conceptelor referitoare la cooperarea în domeniul traficului de persoane	81
<i>2.2.1. Conceptul traficului de persoane conform principalelor instrumente legislative internaționale.....</i>	<i>81</i>
<i>2.2.2. Principalele forme de trafic de persoane conform principalelor instrumente legislative internaționale</i>	<i>85</i>
<i>2.2.3. Alte concepte asociate cu traficul de persoane</i>	<i>98</i>
Concluzii.....	108
Capitolul 3. Cadrul legislativ, de politici publice și instituțional al UE în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane	113
Introducere.....	113

3.1. Cadrul legislativ internațional în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane.....	113
3.1.1. <i>Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate și Protocolul de la Palermo (2000).....</i>	<i>114</i>
3.1.2. <i>Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane</i>	<i>123</i>
3.1.3. <i>Comparație între Protocolul de la Palermo și Convenția Consiliului Europei.....</i>	<i>131</i>
3.1.4. <i>Implicațiile abordării traficului de persoane ca problemă de încălcare a drepturilor omului</i>	<i>138</i>
3.2. Cadrul legislativ al UE în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane	142
3.2.1. <i>Principalele instrumentele legislative ale UE în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane</i>	<i>142</i>
3.2.2. <i>Directiva UE antitrafic în comparație cu Protocolul de la Palermo și Convenția Consiliului Europei. Principalele prevederi.....</i>	<i>149</i>
3.2.3. <i>Mecanismele de monitorizare.....</i>	<i>165</i>
3.2.4. <i>Cooperare și coordonare.....</i>	<i>166</i>
3.3. Cadrul de politici publice al UE în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane.....	166
3.3.1. <i>Urmărire penală</i>	<i>168</i>
3.3.2. <i>Protecție.....</i>	<i>171</i>
3.3.3. <i>Prevenire.....</i>	<i>175</i>
3.3.4. <i>Parteneriate/Cooperare.....</i>	<i>182</i>
3.4. Mecanismul de monitorizare al Consiliului Europei și al UE în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane (cadrul instituțional).....	183
3.4.1. <i>Mecanismul de monitorizare antitrafic al Consiliului Europei.....</i>	<i>183</i>
3.4.2. <i>Mecanismul de monitorizare antitrafic al Uniunii Europene.....</i>	<i>190</i>
3.4.3. <i>Comparație între mecanismul de monitorizare antitrafic al Consiliului Europei și cel al Uniunii Europene</i>	<i>200</i>
Concluzii.....	201
Capitolul 4. Cadrul legislativ, de politici publice și instituțional al României în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane	206
Introducere.....	206
4.1. Fenomenul traficului de persoane în Romania.....	207
4.1.1. <i>Victime de cetățenie română ale traficului de persoane identificate în UE, 2011-2021</i>	<i>210</i>
4.1.2. <i>Victime ale traficului de persoane identificate în Statele Membre ale UE, indiferent de cetățenie, 2011-2021</i>	<i>212</i>

4.1.3. Victime ale traficului de persoane identificate în Statele Membre ale UE, după cetățenie, 2011-2021	216
4.1.4. Victime identificate ale traficului de persoane, raportate de Guvernul României, 2004-2021	218
4.1.5. Victime de cetățenie română traficate la nivel național și internațional, 2011-2021	220
4.1.6. Victime de cetățenie română repatriate în România, 2011-2021.....	222
4.1.7. Victime de cetățenie străină traficate pe teritoriul României.....	226
4.1.8. Tipuri de exploatare pentru victimele înregistrate în SIMEV, 2011-2021	228
4.1.9. Victime de cetățenie română după vârstă și gen, 2011-2021	230
4.1.10. Victime minore ale traficului de persoane	232
4.1.11. Suspecți și condamnați de cetățenie română în rapoartele EUROSTAT	236
4.2. Analiza cadrului legislativ al României în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane	245
4.2.1. Definiția traficului de persoane în legislația din România	245
4.2.2. Analiza legislației din România în domeniul traficului de persoane conform paradigmei 4P.....	257
4.2.3. Analiza celor trei elemente constitutive ale definiției traficului de persoane reflectate în legislația și jurisprudența din România	287
4.3. Analiza cadrului instituțional din România în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane.....	306
Concluzii.....	311
Capitolul 5. Cooperarea europeană în cazurile transnaționale de trafic de persoane ...	322
Introducere.....	322
5.1. Metodologie	323
5.1.1. Designul de cercetare	323
5.1.2. Metoda colectării de date	324
5.1.3. Procesul colectării de date	327
5.1.4. Întrebările interviului.....	327
5.1.5. Saturația datelor.....	330
5.1.6. Considerații etice.....	330
5.1.7. Limitări	331
5.1.8. Analiza datelor	332
5.2. Contextul internațional și european privind necesitatea cooperării transnaționale în cazurile de trafic de persoane.....	332
5.3. Biografiile persoanelor intervievate.....	334
5.4. Rezultate, discuție și interpretare	345

5.4.1. <i>Considerații inițiale privind „metoda loverboy”</i>	345
5.4.2. <i>Analiza răspunsurilor respondenților la întrebările interviurilor</i>	347
Concluzii și soluții	409
Concluzii finale și recomandări	423
Principalele rezultate	423
Recomandări de politici publice	428
Limitări	438
Bibliografie	439
ANEXE	477

|

Cuvinte cheie: trafic de persoane, exploatare sexuală, identificarea proactivă a victimelor, investigarea cazurilor transnaționale de trafic de persoane, cooperare transnațională, Mecanismul european transnațional de referire a victimelor traficului de persoane.

Teza intitulată „Prevenirea și combaterea traficului de persoane în Uniunea Europeană. Cooperarea din perspectivă legislativă, instituțională și de aplicare a legii. Studiu de caz privind România” își propune să analizeze cadrul legislativ, de politici publice și instituțional și practicile în materie de aplicare a legii în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane (TP), atât în UE cât și în România, și să ofere recomandări care pot consolida cooperarea transnațională în UE în acest domeniu.

Motivația cercetării

Motivația care stă la baza acestei teze de doctorat provine dintr-o lacună semnificativă în literatura de specialitate și în sursele existente referitoare la cooperarea transnațională în domeniul TP, cooperarea în sine fiind minimă în acest domeniu, fiind redusă la repatrierea victimelor. Această lipsă de colaborare împiedică identificarea proactivă a victimelor și creează o deficiență în eforturile coordonate de investigare, în special în ceea ce privește cazurile de exploatare sexuală.

Contribuția originală la literatura de specialitate din România este reprezentată atât de evaluarea sistemului antitrafic din România în comparație cu sistemul antitrafic al UE și cel internațional, cât și de evaluarea cooperării transnaționale în domeniu, pe baza cărora au fost formulate o serie de recomandări de politici publice.

Experiența profesională a autoarei în domeniul prevenirii TP, alături de rezultatele cercetării, reprezintă contextul pentru formularea recomandărilor din secțiunea de *Concluzii finale și Recomandări*.

Obiectivele tezei

Teza pornește de la o serie de ipoteze, ținând cei trei piloni principali ai cercetării – cadrul legislativ, instituțional și de aplicare a legii – precum și un al patrulea pilon, care este transversal, și anume nivelul cooperării transnaționale în aceste domenii principale, urmărind să identifice aspectele problematice atât la nivel național, cât și la nivelul UE, și să ofere soluții la aceste probleme. Teza are șapte obiective, după cum urmează: **O1.** Analiza diferitelor concepte în domeniul traficului de persoane și a principalelor teorii ale relațiilor internaționale care au condus la dezvoltarea acestor concepte principale; **O2.** Descrierea și analiza cadrului antitrafic al UE și implicațiile sale asupra Statelor Membre; **O3.** Descrierea și analiza fenomenului traficului de

persoane în România, cu scopul de a demonstra că România este în continuare prima țară sursă din UE pentru victimele traficului de persoane; **O4.** Descrierea și analiza cadrului antitrafic din România în comparație cu cadrul antitrafic al UE; **O5.** Identificarea principalelor probleme și a potențialelor soluții privind cooperarea transnațională dintre România și alte State Membre UE referitor la identificarea proactivă a victimelor traficului de persoane; **O6.** Identificarea principalelor probleme și a potențialelor soluții privind cooperarea transnațională dintre România și alte State Membre UE referitor la investigarea cazurilor transnaționale de trafic de persoane; **O7.** Elaborarea de recomandări de politici publice pentru consolidarea cooperării transnaționale în UE în contextul prevenirii și combaterii traficului de persoane, în special în ceea ce privește identificarea proactivă a victimelor și investigarea cazurilor.

Fundamentarea teoretică a fost realizată prin metoda bibliografică de cercetare, în timp ce analiza empirică se bazează pe metodologia cercetării cantitative, prin analiza comparativă a statisticilor disponibile în rapoartele internaționale și naționale, precum și pe metodologia cercetării calitative, folosind instrumente precum studiile de caz și interviurile semistructurate.

Rezumatul capitolelor

În Capitolul 2, *Cadrul teoretic și conceptualizarea cooperării în domeniul traficului de persoane*, am analizat cooperarea în domeniul prevenirii și combaterii TP din perspectiva a trei teorii principale ale relațiilor internaționale, și anume *realismul*, *liberalismul* și *constructivismul*, precum și principalele tipuri de trafic de persoane și câteva dintre conceptele utilizate cu precădere în acest domeniu. Această explorare a teoriilor relațiilor internaționale a fost baza unei analize mai profunde a dimensiunii legislative, instituționale și de aplicare a legii în contextul prevenirii și combaterii TP în cadrul UE și a contribuit la contextualizarea dinamicii și motivațiilor care modelează cooperarea în acest domeniu. Din articolele publicate în jurnale și reviste oficiale, precum și din alte articole online publicate de diverse organizații internaționale și coaliții ale societății civile, în principal din SUA și UE, am ajuns la concluzia că principalul „măr al discordiei” în domeniul combaterii traficului de persoane este problema exploatării sexuale. Pentru toate celelalte tipuri de exploatare (exploatarea prin muncă, servitutea domestică, robia datoriei, cerșetoria forțată etc.), comunitatea internațională a ajuns la un consens, dar în ceea ce privește problema exploatării sexuale, au fost identificate două facțiuni principale: pe de o parte, cea care susține că orice formă de prostituție este automat trafic de persoane (teoria aboliționistă) și, pe de altă parte, cea care susține că „prostituția consimțită” ar trebui tratată ca orice altă formă de muncă

și reglementată din punct de vedere legal ca atare (teoria legalizării sau a dezincriminării). Până în prezent¹, această dispută continuă să influențeze procesele decizionale în domeniu la nivelul UE, în special în contextul revizuirii *Directivei UE antitrafic*.

Capitolul 3, Cadrul legislativ, de politici publice și instituțional al UE în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane, vizează trei niveluri principale de analiză prin intermediul cercetării calitative, utilizând în principal analiza de conținut și analiza tematică.

În primul rând, este evaluat cadrul legislativ al UE prin analiza documentelor oficiale, a articolelor științifice și a ghidurilor de bună practică ale organizațiilor internaționale pe tema TP. Am explicat diferențele dintre *Protocolul de la Palermo* și *Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de persoane*, am determinat principalele implicații asupra statelor în ceea ce privește încadrarea traficului de persoane ca o problemă de încălcare a drepturilor omului și am analizat *Directiva UE antitrafic* în comparație cu *Protocolul de la Palermo* și *Convenția Consiliului Europei* din perspectiva drepturilor omului.

În al doilea rând, am analizat cadrul de politici publice al UE prin evaluarea strategiilor antitrafic ale UE, a rapoartelor intermediare, precum și a documentelor conexe. Principalele instrumente de politici publice analizate în cadrul acestei secțiuni au fost cele două Strategii UE privind lupta împotriva traficului de persoane – pentru perioada 2012-2016 și 2021-2025 – precum și cele trei rapoarte intermediare, publicate în 2016, 2018 și 2020. Analiza noastră a urmat aceeași paradigmă „4P” utilizată în analiza secțiunii privind cadrul legislativ al UE, evidențiind principalele provocări și progrese realizate de UE în fiecare caz.

În al treilea rând, am analizat mecanismul UE de monitorizare a luptei împotriva traficului de persoane [și anume rețeaua informală a raportorilor naționali și a mecanismelor echivalente (NREM)] în comparație cu mecanismul de monitorizare al Consiliului Europei (GRETA și Comitetul părților), pentru a evalua eficiența și impactul pe care acesta îl are asupra Statelor Membre ale UE în comparație cu echivalentul său regional.

Capitolul 3 a fost structurat pe acești trei piloni pentru a servi drept bază conceptuală și punct de referință pentru analiza ulterioară a legislației, politicilor publice și instituțiilor din România în domeniu, precum și a modului în care acestea respectă cerințele internaționale și ale UE. În plus, am urmărit să identificăm deficiențele cadrului antitrafic internațional și al UE, pentru a verifica

¹ octombrie 2023, la momentul finalizării tezei (n.a.).

dacă este nevoie de o reformă majoră a sistemelor existente în vederea accelerării cooperării în domeniu.

În Capitolul 4, *Cadrul legislativ, de politici publice și instituțional al României în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane*, am urmărit, de asemenea, trei niveluri de analiză, utilizând, în esență, modelul prezentat în Capitolul 3.

În primul rând, am analizat amploarea fenomenului TP în România printr-o analiză comparativă a statisticilor pe o perioadă de unsprezece ani (2011-2021) folosind rapoartele EUROSTAT și ANITP, rapoartele de evaluare ale GRETA (Consiliul Europei) și rapoartele TIP ale Departamentului de Stat al SUA, urmărind să verificăm dacă România a fost principala țară sursă din UE pentru victimele TP în această perioadă, ipoteză care s-a dovedit a fi adevărată.

În al doilea rând, am analizat legislația României în domeniul traficului de persoane, precum și jurisprudența recentă (2021-2023) prin cercetare calitativă, utilizând analiza de conținut și analiza tematică. Pentru această secțiune, am recurs la diferite subniveluri de analiză pentru a descoperi principalele lacune ale legislației României în domeniu, după cum urmează: am descris principalele concepte ale definiției TP în comparație cu cele trei instrumente juridice internaționale analizate în Capitolul 3; am analizat legislația României privind TP în conformitate cu paradigma „4P”, urmând structura de analiză utilizată în Capitolul 3; am analizat definiția TP în funcție de cele trei elemente constitutive ale acesteia: „acțiunea”, „mijloacele” și „scopul”, utilizând, de asemenea, trei studii de caz bazate pe spețe privind infracțiunea de trafic de persoane pentru a evalua pe scurt modul în care aceste trei componente principale sunt dovedite în instanță și principalele complexități și obstacole pe care organele judiciare le întâmpină în practică. Toate cele trei spețe s-au bazat pe „metoda *loverboy*” (care implică mai mult mijloace necoercitive), în care victimele au fost luate din medii vulnerabile și duse în Germania pentru a fi exploatate sexual în bordeluri. Particularitățile modelelor legislative privind prostituția (în special modelul legalizării) și implicațiile acestora asupra legislației privind infracțiunea de trafic de persoane au fost, de asemenea, explorate în această analiză, în comparație cu modelul egalitarian (aboliționismul). Am ales în mod special cazuri recente pentru a evalua nivelul de cunoștințe și de practică al autorităților judiciare în ceea ce privește cerințele fundamentale ale legislației în domeniu (abordarea bazată pe drepturile omului, centrată pe victimă, în cunoștință față de implicațiile traumei asupra victimelor și sensibilă la nevoile copilului), presupunând că practica recentă ar fi trebuit să evolueze de la adoptarea Directivei UE antitrafic (2011). Cu toate acestea, din aceste trei spețe am concluzionat

că există încă lacune semnificative în ceea ce privește urmărirea penală în România a cazurilor de trafic transnațional chiar și după anul 2020.

În al treilea rând, am analizat cadrul instituțional din România în domeniul prevenirii și combaterii TP, prin prezentarea structurii organizaționale a entităților instituționale cu atribuții în prevenirea și combaterea TP, în comparație cu recomandările internaționale și ale UE în acest domeniu. Scopul nostru a fost acela de a spori înțelegerea prerogativelor fiecărui organism și a dinamicii colaborării dintre acestea. Pentru această secțiune, am utilizat o cercetare preponderent calitativă prin analiza de conținut.

Capitolul 4 este esențial în structura generală a acestei lucrări, deoarece conține o evaluare a fenomenului TP din România în comparație cu UE, precum și a respectării de către România a standardelor internaționale și ale UE, cu scopul de a identifica deficiențele din sistem, în special cele care împiedică o cooperare transnațională eficientă în cazurile care implică victime exploatate sexual în străinătate. Cele trei studii de caz au evidențiat două domenii majore de îngrijorare: lipsa identificării proactive a victimelor traficului de persoane și cooperarea limitată dintre România și țările de destinație în ceea ce privește asistența acordată victimelor. Acest capitol propune, de asemenea, strategii pentru îmbunătățirea sistemului legislativ și judiciar național.

În Capitolul 5, *Cooperarea europeană în cazurile transnaționale de trafic de persoane*, am realizat o cercetare calitativă bazată pe interviuri semistructurate cu experți în domeniul luptei împotriva traficului de persoane și cu alți practicieni din domeniu, cum ar fi factori de decizie politică, funcționari din cadrul autorităților de aplicare a legii, reprezentanți ai organelor judiciare și reprezentanți ai ONG-urilor, culegând informații din experiențele, provocările și percepțiile lor în materie de cooperare.

Având în vedere că România are cel mai mare număr de victime exploatate din UE, acest capitol devine primordial. El permite explorarea și dezvoltarea de soluții împreună cu experții în domeniul luptei împotriva traficului de persoane în vederea sporirii cooperării și abordării problemelor identificate. Capitolul explorează reformele necesare în primul rând pentru identificarea proactivă a unui număr mai mare de victime ale TP la nivelul UE, astfel încât să se reducă riscurile asociate cu autoidentificarea acestora, și, în al doilea rând, pentru capacitarea autorităților de aplicare a legii în investigarea eficientă a cazurilor de TP, având ca obiectiv minimizarea dependenței de mărturia victimelor. Pe baza soluțiilor propuse de persoanele

intervievate, am formulat un set de recomandări care sunt cu atât mai relevante cu cât Directiva UE antitrafic este în prezent² în curs de revizuire.

Întrebările interviului s-au bazat pe analiza literaturii de specialitate și pe concluziile extrase din analiza datelor din capitolele anterioare, inclusiv statistici, rapoartele ANITP, UE și TIP, precum și pe aspectele discutabile care reies din cele trei studii de caz analizate în Capitolul 4. Cele două subiecte principale vizate în cadrul interviurilor s-au referit la cooperarea transnațională în domeniul identificării proactive a victimelor și al investigării cazurilor de TP, cu accent pe cooperarea dintre România și alte țări din UE, ținând în special problematica exploatării sexuale, având în vedere că acestea au fost principalele aspecte pe care le-am identificat în urma analizei surselor. Respondenții au avut păreri similare cu privire la cele mai semnificative aspecte, în special referitor la recomandarea creării unui Mecanism european transnațional de referire a victimelor (EU-TRM), cu variații moderate în ceea ce privește implementarea acestuia.

În total, am consultat 18 respondenți: 17 interviuri realizate în persoană și un răspuns scris (parțial), după cum urmează:

a) cincisprezece interviuri cu experți și practicieni în domeniul combaterii traficului de persoane din România (reprezentanți ai OIM România, IJM România, ANITP, DIICOT, BCCO, Inspectoratul General al Poliției Române și șapte organizații ale societății civile specializate în prevenirea traficului de persoane). Am vizat doar ONG-urile antitrafic specializate din România, mai exact pe cele cu o istorie bine stabilită în domeniu, care au parteneriate solide cu autoritățile statului român, care desfășoară activități de advocacy la nivel național și internațional și care au fost implicate în managementul de caz al victimelor exploatare în străinătate. Experiența acestora a oferit o viziune de la firul ierbii nu doar asupra problemelor întâlnite direct în domeniu, ci și asupra soluțiilor pe care le întrevăd ca instrumente necesare pentru a-și desfășura mai bine activitatea;

b) două interviuri cu experți străini în domeniul luptei împotriva traficului de persoane: prim-vicepreședintele GRETA al Consiliului European (având în vedere că GRETA este singurul mecanism de monitorizare care realizează o evaluare aprofundată a respectării de către Statele Membre ale UE a cerințelor internaționale în domeniu și are ca punct de referință cel mai important instrument juridic antitrafic bazat pe drepturile omului, și anume Convenția Consiliului European, pe care am folosit-o ca sursă principală în această teză de doctorat), și un reprezentant al unui ONG

² octombrie 2023, la momentul finalizării tezei (n.a.).

din Germania, responsabil cu derularea de activități de *outreach* în rândul unui grup de migranți deosebit de vulnerabili la exploatarea sexuală, și anume persoanele din sistemul de prostituție (adică bordelurile) din Stuttgart. Am considerat că este esențial să avem cel puțin un practician în domeniul luptei împotriva traficului de persoane dintr-o țară în care prostituția este legalizată, fiindcă toate cele trei studii de caz selectate vizează cazuri de exploatare sexuală în care victimele au fost recrutate prin „metoda *loverboy*”, transportate în Germania și înregistrate ca „lucrătoare sexuale” în bordelurile din Germania de către „iubiții” sau „logodnicii” lor. Intenția noastră a fost de a obține mai multe informații cu privire la situația româncelor implicate în prostituție în această țară și de a verifica, împreună cu o persoană din prima linie, care este săptămânal în contact cu femeile de cetățenie română, măsura în care TP ar putea fi deghizat sub formă de „prostituție consimțită” în aceste locații.

După un an de experiență de lucru în domeniul luptei împotriva traficului de persoane și de desfășurare a activităților de advocacy, convingerea noastră este că persoanele interviewate sunt printre cei mai reprezentativi experți antitrafic din România, iar opiniile și recomandările lor au o valoare semnificativă.

Capitolul de concluzii finale conține o reiterare și o sinteză a concluziilor fiecărui capitol, vizând problemele identificate, precum și propuneri și recomandări de politici publice. Obiectivul general a fost acela de a identifica principalele probleme privind cooperarea dintre diverși actori din domeniu (în România și în afara României) și de a propune soluții și strategii pentru o mai bună cooperare, astfel încât o victimă a TP să poată fi identificată rapid ca atare, să beneficieze de toate drepturile sale odată ce primește statutul de victimă și să se asigure că acțiunile întreprinse de actorii responsabili nu sunt dublate sau lipsesc din cauza lipsei de comunicare și colaborare.

Concluzii

În ceea ce privește cadrul legislativ și de politici publice:

În ceea ce privește cadrul de politici publice al UE, multe dintre obiectivele stabilite prin strategiile UE au fost atinse, însă în același timp au fost amânate obiective importante, cum ar fi crearea unui Mecanism european transnațional de referire a victimelor (EU-TRM), din cauza lipsei mecanismelor naționale de referire (MNR) în unele State Membre și, de asemenea, din cauza diversității politice a MNR acolo unde acestea există. Un alt motiv este faptul că tendințele TP evoluează de la an la an, ceea ce face extrem de dificilă implementarea unor politici publice care au nevoie de o constantă adaptare. Răspunsurile participanților la interviuri au evidențiat ca

prioritate principală crearea EU-TRM ca soluție globală și fundament de la care ar putea fi implementate alte bune practici și reforme.

Legislația României este în concordanță cu legislația internațională și cea a UE, ca urmare a caracterului obligatoriu al acestor instrumente la care România este semnatară. Cu toate acestea, legislația nu este implementată în mod corespunzător pentru a aduce schimbări semnificative în domeniul combaterii traficului de persoane.

În ceea ce privește cadrul instituțional:

Am concluzionat că mecanismele UE nu sunt definite și implementate în mod corespunzător din cauza spectrului politic foarte divers al Statelor Membre ale UE și al raporturilor naționale și mecanismelor echivalente (NREM) ale acestora, ceea ce conduce la lipsa de coordonare și colaborare adecvată între acestea și la imposibilitatea de a crea EU-TRM.

Cadrul instituțional al României, în comparație cu cel al UE, este, de asemenea, în conformitate cu cerințele UE, dar nu eficientizează cooperarea între părțile interesate la nivel național și la nivelul UE. Aceeași concluzie a reieșit și în ceea ce privește cooperarea la nivelul UE între diferitele structuri instituționale ale Statelor Membre ale UE și capacitatea UE de a coordona, monitoriza și intensifica această cooperare. În plus, problema majoră descoperită în urma cercetării, în special în urma rezultatelor interviurilor, a fost lipsa unei finanțări adecvate și a resurselor umane specializate, precum și necesitatea unei mai bune implementări a legislației, a mecanismelor și a instrumentelor existente. La acestea se adaugă lipsa EU-TRM, care afectează în mod negativ România în identificarea proactivă și asistarea victimelor de cetățenie română exploatare în străinătate.

În ceea ce privește practicile de aplicare a legii în România, precum și în UE în general, acestea par să se fi îmbunătățit și să fi devenit mai colaborative decât înainte de 2011, când a fost adoptată Directiva UE antitrafic, datorită sprijinului sporit primit din partea agențiilor UE, cum ar fi EUROPOL, EUROJUST, FRONTEX și altele. Cu toate acestea, cooperarea între agențiile de aplicare a legii din Statele Membre este încă minimă, fluctuantă și lentă.

În ceea ce privește cooperarea transnațională în domeniul identificării proactive a victimelor în contextul UE și, mai precis, în România și în alte țări de destinație, este nevoie de o cooperare bilaterală și transnațională sporită, deoarece cazurile transnaționale de TP reprezintă aproximativ jumătate din numărul total de victime din orice an în rapoartele ANITP. Pe baza răspunsurilor respondenților, am identificat absența unei identificări proactive în rândul

persoanelor vulnerabile implicate în prostituția legalizată în anumite țări și faptul că singura oportunitate pentru aceste persoane de a ieși din prostituție ar putea fi autoidentificarea, ceea ce, în multe cazuri, prezintă riscuri extrem de ridicate pentru victime. Prin urmare, propunem politici și strategii de colaborare care ar putea scuti victimele de povara și pericolul autoidentificării și, în același timp, ar putea minimiza povara costurilor suportate de state și de UE.

În ceea ce privește cooperarea transnațională în domeniul investigării din oficiu a cazurilor, am descoperit multiple diferențe în ceea ce privește metodele de investigare utilizate de Statele Membre ale UE, având în vedere că politica penală nu este momentan o politică comună a UE. În plus, întrucât Directiva UE adoptă un limbaj *soft* în ceea ce privește cooperarea în investigarea cazurilor transnaționale, anumite țări aleg să nu stabilească această recomandare ca prioritate. Pe baza răspunsurilor respondenților, constatările noastre indică faptul că, deși UE dispune de o gamă cuprinzătoare de instrumente disponibile pentru cooperarea transnațională, în special în contextul anchetelor penale, cooperarea rămâne în continuare limitată, iar acest lucru își are originea în neimplemenarea unor astfel de instrumente și, mai precis, în lipsa disponibilității anumitor țări din UE de a se angaja în eforturi de colaborare.

În ceea ce privește analiza studiilor de caz, reies o serie de concluzii cu privire la practica judiciară pentru infracțiunea de TP în România. Am urmărit să identificăm problemele întâlnite în practica judiciară pentru cazurile transnaționale de TP în care traficanții au folosit „metoda *loverboy*”. Am descoperit că:

- Este nevoie de un standard de probă în cazurile de TP (inclusiv în cazurile de trafic de minori), atât general, cât și specific, pe care atât organele de urmărire penală, cât și organele judiciare să îl poată folosi ca ghid orientativ;
- Este nevoie de o metodologie standardizată unitară și obligatorie (de exemplu, standarde minime) privind practica judiciară în cazurile de trafic de persoane și proxenetism;
- Este nevoie de un mecanism judiciar nou sau existent pentru a evalua și monitoriza sentințele și deciziile pronunțate de instanțe în cazurile de trafic de persoane, proxenetism/prostituție și alte infracțiuni conexe, astfel încât să se investigheze dacă validarea sau invalidarea probelor decisă de instanță a fost în conformitate cu legislația și metodologia în vigoare și dacă infracțiunea a fost încadrată corect;
- Este necesar să se ia în considerare influența pe care modelele legislative privind prostituția o au asupra fenomenului TP într-o anumită țară și în UE în general.

Obiectivele recomandărilor

Rezultatele și recomandările care decurg din această cercetare ar putea contribui la o cooperare sporită pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane în cadrul UE, prin crearea unei coeziuni mai puternice între Statele Membre ale UE, ca urmare a unor modificări legislative viitoare, a unor reforme instituționale și a unor noi practici de aplicare a legii. Scopul final al acestor recomandări este de a consolida capacitatea actorilor responsabili de a identifica un număr mai mare de victime, precum și de a spori accesul victimelor la drepturile care le revin, indiferent de locul în care sunt identificate în UE și, în cele din urmă, de a stabili metode de cooperare transnațională simplificate, eficiente din punct de vedere al timpului și al costurilor pentru a îndeplini aceste obiective într-un mod sistemic.

Recomandări de politici publice

O recomandare transversală oferită de majoritatea respondenților pentru multe dintre problemele identificate a fost aceea de a crea și de a implementa mecanisme transnaționale de referire (TRM), precum și Mecanismul european transnațional de referire (EU-TRM) pentru a spori cooperarea între Statele Membre ale UE în vederea identificării, protecției și asistenței victimelor. Recomandările la nivelul UE și la nivel național au fost structurate în funcție de cei patru piloni analizați în prezentul document: legislație, instituții/mecanisme, practici de aplicare a legii și cooperare transnațională (pilon transversal). Fiecare pilon vizează toate sau câteva dintre principalele domenii de interes identificate de respondenți, după cum urmează:

- a) Crearea unui EU-TRM;
- b) Identificarea proactivă a victimelor;
- c) Cooperarea pentru investigarea cazurilor transnaționale de TP.

Câteva dintre principalele recomandări:

În ceea ce privește înființarea unui EU-TRM:

- Standardizarea definiției traficului de persoane, a indicatorilor de trafic și a cadrului instituțional pentru instituții cu structuri comparabile în toate țările UE, precum și a managementului de caz și a accesului la servicii;
- Crearea, la nivelul UE, a parcurșurilor de referire (*referral pathways*), a procedurilor de referire și a unei baze de date care are ca fundament maparea tuturor serviciilor existente în domeniu;

- Crearea, la nivelul UE, a unei baze de date care să conțină informații esențiale referitoare la victimele identificate;
- Centralizarea activităților de *outreach* internațional în cadrul EU-TRM, împreună cu o autoritate desemnată să gestioneze și să finanțeze astfel de activități de *outreach*.

În ceea ce privește identificarea proactivă a victimelor traficului de persoane:

- Introducerea unei prevederi care să recunoască faptul că atât prostituția, cât și traficul de persoane în scopul exploatarei sexuale sunt manifestări ale unui dezechilibru de putere dintre bărbați și femei;
- Sporirea prerogativelor autorităților de aplicare a legii și ale altor autorități de stat relevante, inclusiv cu cooperarea ONG-urilor specializate, de a desfășura activități de informare și verificare în rândul populațiilor vulnerabile;
- Introducerea unei prevederi cu caracter obligatoriu privind investigarea din oficiu a cazurilor de trafic de îndată ce există o suspiciune rezonabilă;
- Introducerea unei prevederi cu caracter obligatoriu privind participarea statelor la cooperarea transnațională în toate cazurile transnaționale de TP, indiferent dacă victima depune mărturie în țara de destinație sau în țara de origine.

În ceea ce privește cooperarea pentru investigarea cazurilor transnaționale de TP:

Recomandările noastre ar putea implica reforme semnificative ale cadrului legislativ și instituțional al UE, cum ar fi următoarele:

- Codurile penale și Codurile de procedură penală ale Statelor Membre ale UE ar trebui revizuite în profunzime pentru o uniformitate minimă, care ar putea fi realizată prin adoptarea unui Regulament mai degrabă decât a unei Directive revizuite;
- introducerea unei prevederi care să oblige statele să utilizeze cel puțin unul dintre instrumentele de cooperare disponibile în orice caz transnațional de TP;
- stabilirea și/sau eficientizarea cooperării bilaterale și a canalelor de comunicare dintre țările de destinație și țările de origine;
- impunerea unor standarde minime de investigare pentru cazurile transnaționale de TP;
- crearea unui mecanism de monitorizare al UE cu competențe de armonizare a Codurilor penale și de asigurare a respectării standardelor minime;

- consolidarea cooperării dintre autoritățile statului și societatea civilă, prin implicarea mai activă a experților antitrafic din societatea civilă în dialogul cu factorii de decizie politică.

Limitări

Considerăm că principala limitare a acestui studiu constă în gama restrânsă de țări din UE (adică, în special România și Germania) din care au fost intervievați experți în combaterea traficului de persoane. Studiul nostru ar fi fost mai cuprinzător și ar fi adus mai multe perspective dacă am fi avut oportunitatea de a intervieva experți antitrafic din mai multe țări de destinație, cum ar fi Olanda, Spania, Italia, Franța, Marea Britanie și altele. Un spectru mai divers de opinii ar fi putut contribui la recomandări mai ample pentru crearea unui EU-TRM, care s-a dovedit a fi cea mai urgentă prioritate antitrafic în contextul UE. Propunem acest subiect ca o direcție pentru viitoare cercetări.

În concluzie, considerăm că informațiile obținute din acest studiu pot ajuta factorii de decizie politică și practicienii în angajamentul lor de a identifica în mod proactiv victimele și de a investiga cazurile, astfel încât UE să devină un spațiu de securitate unde traficanții nu mai au posibilitatea de a profita de lacunele legislative și neconcordanțele dintre diferite State Membre ale UE și unde victimele pot beneficia de aceleași drepturi indiferent de statul în care sunt identificate. Cu o viziune comună și o dedicare fermă față de reformele radicale propuse în această lucrare, putem deschide calea către un viitor în care traficul de persoane să nu cunoască refugiu în interiorul granițelor noastre și în care justiția să prevaleze.

Bibliografie selectivă

Cărți

1. Carr, E. H., and Michael Cox, *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939: An Introduction to the Study of International Relations*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave, 2001.
2. *Hobbes's Leviathan*, Oxford University Press, First Edition 1909, London, http://files.libertyfund.org/files/869/0161_Bk.pdf.
3. Kant, Immanuel, *Perpetual Peace; A Philosophical Essay*, 1795. London: S. Sonnenschein, 1903.
4. Kempadoo, Kamala; Sanghera, Jyoti and Pattanaik, Bandana, *Trafficking and Prostitution Reconsidered: New Perspectives on Migration, Sex Work, and Human Rights*, Boulder, Colo: Paradigm Publishers, 2005.
5. Keohane, Robert O., *Neorealism and Its Critics*, New York: Columbia University Press, 1986.
6. Machiavelli, Niccolò, and Bondanella, Peter, *The Prince*, Oxford: Oxford University Press, 2005.
7. Mill, John Stuart, *On Liberty*, London: John W. Parker and Son, West Strand, 1859.
8. Morgenthau, H. J., *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy*, New York: Alfred A. Knopf, 1951.
9. Morgenthau, Hans J., *Politics among nations: The Struggle for Power and Peace*, New York: A.A. Knopf, 1948.
10. Rawls, John, *Political Liberalism*, New York: Columbia University Press, 2005;
11. W. Julian Korab-Karpowicz, *On the History of Political Philosophy: Great Political Thinkers from Thucydides to Locke*, New York: Routledge, 2012.
12. Waltz, Kenneth N., *Theory of International Politics*, Addison-Wesley Publishing Company Reading, 1979.
13. Waltz, Kenneth N., *The Spread of Nuclear Weapons: More May Be Better*, London: International Institute for Strategic Studies, 1981.
14. Wendt, Alexander, *Social Theory of International Politics*, Cambridge University Press, 1999.

Legislație internațională și a Uniunii Europene, protocoale, convenții și jurisprudență

15. Council of Europe, *Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, Warsaw, 16 May 2005, CETS 197, [Online] available at: <https://rm.coe.int/168008371d>.
16. Council of Europe, *Council of Europe's action to combat trafficking in human beings, Ministers' Deputies Information documents, CM/Inf(2008)28*, 9 June 2008, [Online] available at: <https://documentation.lastradainternational.org/lssidocs/2.pdf>.
17. Council of the European Union, *Council conclusions on establishing an informal EU Network of National Rapporteurs or Equivalent Mechanisms on Trafficking in Human Beings, 2946th Justice and Home Affairs Council meeting*, Luxembourg, 4 June 2009, [Online] available at: https://www.osservatoriointerventitratta.it/wp-content/uploads/2018/03/Council_Conclusion_National_Rapporteur.pdf.
18. European Commission, *Commission Staff Working Document Accompanying the Second report on the progress made in the fight against trafficking in human beings (2018)*, Brussels, 3 December 2018, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0473&from=EN>.

19. European Commission, *Commission Staff Working Document Accompanying the Third Report on the Progress Made in the Fight Against Trafficking in Human Beings (2020)*, Brussels, 20 October 2020, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/third-report-progress-made-fight-against-trafficking-human-beings_en.
20. European Commission, *Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims*, Brussels, 1 December 2022, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0732>.
21. European Court of Human Rights, *Case of Rantsev v. Cyprus and Russia, Application 25965/4, Judgement*, Strasbourg, 7 January 2010, [Online] available at: <https://rm.coe.int/16806ebd5e>.
22. European Union: Council of the European Union, *The Stockholm Programme – An Open and Secure Europe Serving and Protecting the Citizens*, 17024/09, 2 December 2009, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/stockholm-programme-open-and-secure-europe-serving-and-protecting-citizens-0_en.
23. UN General Assembly, *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, New York, 15 November 2000, <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>.
24. UN General Assembly, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime : resolution / adopted by the General Assembly*, 8 January 2001, A/RES/55/25, <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>.
25. UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking*, 20 May 2002, E/2002/68/Add.1, [Online] available at: https://www.ohchr.org/documents/publications/commentary_human_trafficking_en.pdf.
26. United Nations, *Legislative Guide for the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, Vienna, 2020, [Online] available at: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2020/TiP_LegislativeGuide_Final.pdf.
27. UNODC, OHCHR, UNHCR, UNICEF, ILO, UN Women, *Joint UN Commentary on the EU Directive – A Human Rights-Based Approach*, November 2011, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/joint-un-commentary-eu-directive-human-rights-based-approach_en.

Rapoartele oficiale, strategii, planuri de acțiune și studii ale instituțiilor internaționale și ale Uniunii Europene.

28. Alina Dinu (ed.) (EPRS | European Parliamentary Research Service), *Implementation of Directive 2011/36/EU: Migration and gender issues European implementation assessment*, PE 654.176 – September 2020, [Online] available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/654176/EPRS_STU\(2020\)654176_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/654176/EPRS_STU(2020)654176_EN.pdf).
29. Council of Europe, *Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings*, Warsaw, 16 May 2005, [Online] available at: <https://rm.coe.int/16800d3812>.
30. Council of Europe, *Practical impact of the Council of Europe monitoring mechanisms in improving respect for human rights and the rule of law in member states*, Strasbourg, 2014, [Online] available at: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806d22c8>.

31. Council of Europe: GRETA, *Evaluation Report Romania – Third Evaluation Round*, Strasbourg, 3 June 2021, [Online] available at: <https://rm.coe.int/evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe-conve/1680a2b0f8>.
32. Council of Europe: GRETA, *Evaluation Report Romania, Council of Europe*, 3 June 2021, [Online] available at: <https://rm.coe.int/evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe-conve/1680a2b0f8>.
33. Council of Europe: GRETA, *Reply from Romania to the Questionnaire for the evaluation of the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the Parties. Third evaluation round, GRETA(2018)26_ROM_rep*, Reply submitted on 22 October 2019, [Online] available at: <https://rm.coe.int/reply-from-romania-to-the-questionnaire-for-the-evaluation-of-the-impl/1680997282>.
34. Council of Europe: GRETA, *Reply from Romania to the Questionnaire for the evaluation of the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the Parties. Third evaluation round. Thematic focus: Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings Reply submitted on 22 October 2019*, [Online] available at: <https://rm.coe.int/reply-from-romania-to-the-questionnaire-for-the-evaluation-of-the-impl/1680997282>.
35. Council of Europe: GRETA, *Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Poland – Second Evaluation Round*, Strasbourg, 17 November 2017, [Online] available at: <https://rm.coe.int/greta-2017-29-fgr-pol-en/168077c9ce>.
36. Council of Europe: GRETA, *Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Romania. First evaluation round*, Strasbourg, 31 May 2012, [Online] available at: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680683a1d>.
37. Council of Europe: GRETA, *Third Round Evaluation report Romania. Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings*, GRETA(2021)09, 3 June 2021, [Online] available at: <https://rm.coe.int/evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe-conve/1680a2b0f8>.
38. Council of Europe: GRETA, *Third Round Evaluation report Romania. Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings*, GRETA(2021)09, 3 June 2021, [Online] available at: <https://rm.coe.int/evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe-conve/1680a2b0f8>.
39. European Union: European Commission, *Commission Staff Working Document accompanying the document Report from the Commission to the European Parliament and the Council. Report on the progress made in the fight against trafficking in human beings (2016) as required under Article 20 of Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims {COM(2016) 267 final}*, Brussels, 19 May 2016, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0159>.
40. European Union: European Commission, *Commission Staff Working Document Statistics and trends in trafficking in human being in the European Union in 2019-2020 Accompanying the document Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Report on the progress made in the fight against trafficking in human beings (Fourth Report) {COM(2022) 736 final}*, Brussels, 19 December 2022, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0429>.
41. European Union: European Commission, *Commission Third Report on the progress made in the fight against trafficking in human beings, COM(2020) 661 final and SWD(2020) 226 final*, Brussels, 20 October 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0661&from=GA>.
42. European Union: European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the EU*

Strategy on Combatting Trafficking in Human Beings 2021-2025, Brussels, 14 April 2021, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/pdf/14042021_eu_strategy_on_combatting_trafficking_in_human_beings_2021-2025_com-2021-171-1_en.pdf.

43. European Union: European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions on the EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025*, Brussels, 14.4.2021, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/pdf/14042021_eu_strategy_to_tackle_organised_crime_2021-2025_com-2021-170-1_en.pdf.
44. European Union: European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The EU Strategy towards the Eradication of Trafficking in Human Beings 2012–2016*, Brussels, 19 June 2012, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0286&from=EN>.
45. European Union: European Commission, *Data collection on trafficking in human beings in the EU*, Brussels, 2020, [Online] available at: <https://data.europa.eu/doi/10.2837/897741>.
46. European Union: European Commission, *Report from the Commission to the European Parliament and the Council assessing the impact of existing national law, establishing as a criminal offence the use of services which are the objects of exploitation of trafficking in human beings, on the prevention of trafficking in human beings, in accordance with Article 23 (2) of the Directive 2011/36/ EU*, Brussels, 2 December 2016, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:719:FIN>.
47. European Union: European Commission, *Report from the Commission to the European Parliament and the Council assessing the impact of existing national law, establishing as a criminal offence the use of services which are the objects of exploitation of trafficking in human beings, on the prevention of trafficking in human beings, in accordance with Article 23 (2) of the Directive 2011/36/EU, COM(2016) 719 final*, Brussels, 2 December 2016, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0719&rid=2>.
48. European Union: European Commission, *Report on the progress made in the fight against trafficking in human beings (2016)*, Brussels, 19 May 2016 [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/first-report-progress-made-fight-against-trafficking-human-beings_en.
49. European Union: European Commission, *Second report on the implementation of the Action Oriented Paper*, Brussels, 3 December 2012, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/second-report-implementation-action-oriented-paper_en.
50. European Union: European Commission, *Second report on the progress made in the fight against trafficking in human beings (2018)*, Brussels, 3 December 2018 [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0777&from=EN>.
51. European Union: European Commission, *Study on reviewing the functioning of Member States' National and Transnational Referral Mechanisms, HOME/2018/ISFP/PR/THB/0000*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020, [Online] available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d5542e9c-0e92-11eb-bc07-01aa75ed71a1/language-en>.
52. European Union: European Commission, *The EU rights of victims of trafficking in human beings*, 2013, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_rights_of_victims_of_trafficking_en_1.pdf.
53. European Union: European Commission, *Third report on the progress made in the fight against trafficking in human beings*, Brussels, 20 October 2020, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/third-report-progress-made-fight-against-trafficking-human-beings_en.

54. European Union: European Commission, *Working Together to Address Trafficking in Human Beings. Key Concepts in a Nutshell*, 4 December, 2018, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/default/files/key_concepts_in_a_nutshell.pdf.
55. European Union: European Commission, *Working Together to Address Trafficking in Human Beings. Key Concepts in a Nutshell*, 4 December, 2018, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/default/files/key_concepts_in_a_nutshell.pdf.
56. EUROPOL, *Situation Report Trafficking in human beings in the EU, Document Ref No: 765175*, The Hague, February 2016, [Online] available at: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/thb_situational_report_-_europol.pdf.
57. EUROSTAT, *Persons involved in trafficking in human beings by legal status and sex*, last update 09.02.2023 [Online] available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/CRIM_THB_SEX/default/table.
58. EUROSTAT, *Persons involved in trafficking in human beings by legal status and sex*, last update 09.02.2023 [Online] available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/CRIM_THB_SEX/default/table.
59. EUROSTAT, *Trafficking in Human Beings*, last update: 09.02.2023, [Online] available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/popul?lang=en&subtheme=crim.crim_thb&display=list&sort=category&extractionId=CRIM_THB_VEXP.
60. EUROSTAT, *Victims of trafficking in human beings by all forms of exploitation*, last update: 09.02.2023, [Online] available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/CRIM_THB_VEXP/default/table?lang=en&category=crim.crim_thb.
61. EUROSTAT, *Victims of trafficking in human beings by citizenship*, last update: 09/02/2023, [Online] available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/CRIM_THB_VCTZ/default/bar?lang=en&category=crim.crim_thb.
62. Giammarinaro, Maria Grazia (UN General Assembly), *The Report of the Special Rapporteur on Trafficking in Persons, Especially Women and Children, - 20 Years After: Implementing and Going Beyond the Palermo Protocol towards a human rights centred approach*, 17 July 2020, A/75/169, [Online] available at: <https://undocs.org/A/75/169>.
63. GRETA, *Questionnaire for the evaluation of the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the Parties First evaluation round*, [Online] available at: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805ab822>.
64. GRETA, *Questionnaire for the evaluation of the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the parties Second evaluation round*, [Online] available at: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805ab825>.
65. GRETA, *Questionnaire for the evaluation of the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the Parties Third evaluation round Thematic focus: Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings*, [Online] available at: <https://rm.coe.int/greta-2018-26-en/16808f0990>.

Rapoartele privind Traficul de Persoane ale Departamentului de Stat al SUA

66. US department of State, *2022 Trafficking in Persons Report: Romania*, [Online] available at: <https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/romania/>.

67. US Department of State, *2023 Trafficking in Persons Report: Romania*, [Online] available at: <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/romania/>.
68. US Department of State, *2023 Trafficking in Persons Report: Romania*, [Online] available at: <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/romania/>.
69. US Department of State, *Trafficking in Persons Report June 2019*, [Online] available at: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/06/2019-Trafficking-in-Persons-Report.pdf>.
70. US Department of State, *Trafficking in Persons Report June 2020*, [Online] available at: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/06/2020-TIP-Report-Complete-062420-FINAL.pdf>.
71. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2012*, [Online] available at: <https://2009-2017.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2012/>.
72. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2013*, [Online] available at: <https://2009-2017.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2013/>.
73. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2014*, [Online] available at: <https://2009-2017.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2014/>.
74. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2015*, [Online] available at: <https://2009-2017.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2015/>.
75. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2016*, [Online] available at: <https://2009-2017.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2016/>.
76. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2017*, [Online] available at: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/271339.pdf>.
77. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2018*, [Online] available at: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/01/282798.pdf>.
78. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2021*, [Online] available at: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/09/TIPR-GPA-upload-07222021.pdf>.
79. US Department of State, *Trafficking in Persons Report, June 2022*, <https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/>.

Alte studii și raporte online

80. Breslin, Ruth; Latham, Linda; and O'Connor, Monica, *Confronting the Harm: Documenting the Prostitution Experiences and Impacts on Health and Wellbeing of Women Accessing the Health Service Executive Women's Health Service*, SERP, Dublin, 2021, [Online] available at: <https://serp.ie/wp-content/uploads/2023/02/Confronting-the-Harm-FINAL.pdf>.
81. Estourgie, Savanne, *The fight against Human Trafficking. Why do countries ratify, but not all comply with the Palermo Protocol?*, Radboud University Nijmegen, March 2016, [Online] available at: https://theses.ubn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/1710/Estourgie%2C_Savanna_1.pdf?sequence=1.
82. Julia Planitzer and Helmut Sax (eds.), *A Commentary on the Council of Europe Convention on Action Against Trafficking in Human Beings*, Edward Elgar Publishing, 2020, [Online] available at: DOI 10.4337/9781788111560.
83. Kelleher Associates, Monica O'Connor and Jane Pillinger, *Globalisation, Sex Trafficking and Prostitution: The Experiences of Migrant Women in Ireland*, Immigrant Council of Ireland, Dublin, 2009, [Online] available at: <https://www.immigrantcouncil.ie/sites/default/files/2017->

[09/AT%202009%20Globalisation%2C%20Sex%20trafficking%20%26%20Prostitution%20Report%20SUMMARY.pdf](https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/109935.pdf).

84. O'Connor, Monica, and Grainne Healy, *The Links between Prostitution and Sex Trafficking: A Briefing Handbook*, 2006, [Online] available at: <https://catwinternational.org/wp-content/uploads/2019/09/The-Links-between-Prostitution-and-Sex-Trafficking-A-Briefing-Handbook.pdf>.
85. Reinschmidt, Lena, "Prostitution in Europe between Regulation and Prohibition. Comparing Legal Situations and Effects", *Observatory for Sociopolitical Developments in Europe*, Working Paper No. 13, May 2016, [Online] available at: <https://beobachtungsstelle-gesellschaftspolitik.de/f/52b9df1667.pdf>.
86. Wijers, Marjan, "Comparative study on National Rapporteurs on Trafficking in Human Beings and Equivalent Mechanisms", *Project Balkans ACT (Against Crime of Trafficking) Now!*, November 2018, [Online] available at: https://www.qag-al.org/ang/publication/comparative_research.pdf.

Pagini oficiale și documente ale instituțiilor internaționale și ale Uniunii Europene

87. European Union: Council of the European Union, de Sousa Santos *adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union concerning action to combat trafficking in human beings and sexual exploitation of children* (OJ L 63 04.03.1997, [Online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31997F0154>).
88. European Union: European Commission, *Publications*, [Online] available at: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/together-against-trafficking-human-beings/publications_en.
89. Maria Grazia Giammarinaro (United Nations Human Rights Office of the High Commissioner), *The Importance of Implementing the Non-Punishment Provision: The Obligation to Protect Victims*, 4 February 2021, [Online] available at: <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Trafficking/Non-Punishment-Paper.pdf>.
90. Marija Jovanovic (Council of Europe), *Comparison of Anti-Trafficking Legal Regimes and Actions in the Council of Europe and ASEAN: Realities, Frameworks and Possibilities for Collaboration*, Strasbourg, May 2018, [Online] available at: <https://rm.coe.int/coe-asean-study-thb/16808c1b91>.

Ghiduri de bună practică pentru profesioniști

91. de Sousa Santos, Boaventura (scientific coord.) *et al.*, *The Fight against Trafficking in Human Beings in EU: Promoting Legal Cooperation and Victims' Protection*, HOME-2010-ISEC-AG-54, Vienna: European Commission, April 2014, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/fight-against-trafficking-human-beings-eu-promoting-legal-cooperation-and-victims-protection_en.
92. Eurojust, *Eurojust Report on Trafficking in Human Beings Best practice and issues in judicial cooperation*, February 2021, [Online] available at: <https://www.cig.gov.pt/wp-content/uploads/2021/02/Relatorio-Eurojust-TSH.pdf>.
93. Hancilova, Blanka and Massey, Camille, *Legislation and the Situation Concerning Trafficking in Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in EU Member States*, Vienna: International Centre for Migration Policy Development (ICMPD), 2009, [Online] available at: https://www.icmpd.org/file/download/48679/file/Evaluation_EU_MS_THB_legislation.pdf.
94. International Labour Organization (ILO), *Judges, prosecutors and legal aid practitioners' training on forced labour*, 2018, [Online] available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_686734.pdf.
95. OSCE, *Resource Police Training Guide: Trafficking in Human Beings*, TNTD/SPMU Publication Series Vol. 12, Vienna, July 2013, [Online] available at: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/109935.pdf>.

96. United Nations Children's Fund (UNICEF), *Reference Guide on Protecting the Rights of Child Victims of Trafficking in Europe*, 2006, [Online] available at: <https://www.refworld.org/docid/49997af7d.html>.
97. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Model Law against Trafficking in Persons*, Vienna, 5 August 2009, p.13, [Online] available at: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Model_Law_against_TIP.pdf.
98. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Issue Paper. The Role of 'Consent' in the Trafficking in Persons Protocol*, Vienna, 2014, [Online] available at: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2014/UNODC_2014_Issue_Paper_Consent.pdf.
99. UNODC, *Anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners. Module 11*, New York, 2009, [Online] available at: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/TIP_module11_Ebook.pdf.
100. UNODC, *Issue Paper. Abuse of a position of vulnerability and other "means" within the definition of trafficking in persons*, New York, 2013, [Online] available at: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2012/UNODC_2012_Issue_Paper_-_Abuse_of_a_Position_of_Vulnerability.pdf.
101. UNODC, OHCHR, UNHCR, UNICEF, ILO, UN Women, *Joint UN Commentary on the EU Directive – A Human Rights-Based Approach*, November 2011, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/joint-un-commentary-eu-directive-human-rights-based-approach_en.
102. UNODC, *Toolkit to Combat Trafficking in Persons*, Global Programme Against Trafficking in Human Beings, 2nd Edition, New York, 2008, [Online] available at: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/toolkit-combat-trafficking-persons_en.

Legislație, jurisprudență și documente de politică publică din România

103. "Codul Penal din 2009 (Legea nr. 286/2009), Monitorul Oficial nr. 510 din 2009, cu modificările și completările ulterioare", *Sintact*, [Online] available at: <https://sintact.ro/#/act/16901302/77?directHit=true&directHitQuery=noul%20cod%20penal&pit=2023-04-14>.
104. "Codul Penal din 2009 (Legea nr. 286/2009), Monitorul Oficial nr. 510 din 2009, cu modificările și completările ulterioare", *Sintact*, [Online] available at: <https://sintact.ro/#/act/16901302/77?directHit=true&directHitQuery=noul%20cod%20penal&pit=2023-04-14>.
105. "Codul Penal din 1968 CODUL PENAL – Republicare", *Sintact*, [Online] available at: <https://sintact.ro/#/act/16785596/61/codul-penal-din-1968-codul-penal-republicare?keyword=codul%20penal%201969&cm=STOP>.
106. "Codul de Procedură Penală din 2010 (LEGEA nr. 135/2010), Monitorul Oficial nr. 486 din 2010, cu modificările și completările ulterioare", *Sintact*, [Online] available at: <https://sintact.ro/#/act/16910517/129/codul-de-procedura-penala-din-2010-legea-nr-135-2010?keyword=cod%20de%20procedura%20penala&cm=SFIRST>.
107. "Decizia Prim-Ministrului nr. 22/2023 privind constituirea și atribuțiile Comitetului interministerial de coordonare strategică intersectorială a luptei împotriva traficului de persoane", publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 85 din 31 ianuarie 2023, in: *Lege 5*. În vigoare de la 31 ianuarie 2023, [Online] available at: <https://lege5.ro/gratuit/geztenzqg42ds/decizia-nr-22-2023-privind-constituirea-si-atributiile-comitetului-interministerial-de-coordonare-strategica-intersectoriala-a-luptei-impotriva-trafficului-de-persoane>.
108. "Decizie din 09-iul-2020 Curtea de Apel - Bucuresti, Sectia II penala", *Sintact*, [Online] available at: <https://sintact.ro/#/jurisprudence/534349697/1/decizie-nr-658-2020-din-09-iul-2020-curtea-de-apel>

bucuresti-proxenetismul-art-213-ncp-penal?keyword=Decizie%20nr.%20658~2F2020%20din%2009-iul-2020,%20Curtea%20de%20Apel%20Bucuresti,%20proxenetismul%20&cm=SFIRST.

109. "Decizie nr. 134/2018 din 29-mai-2018 Înalta Curte de Casație și Justiție București", *Sintact*, [Online] available at: <https://sintact.ro/#/jurisprudence/520787050?cm=DOCUMENT>.
110. "Decizie nr. 227/2021 din 22-iul-2021, Tribunalul Arges, traficul de persoane (art.210 NCP) (Penal)", *Sintact*, [Online] available at: [https://sintact.ro/#/jurisprudence/535438631/1/decizie-nr-227-2021-din-22-iul-2021-tribunalul-arges-traficul-de-persoane-art-210-ncp-penal?keyword=Decizie%20nr.%20227~2F2021%20din%2022-iul-2021,%20Tribunalul%20Arges,%20traficul%20de%20persoane%20\(art.210%20NCP\)%20\(Penal\)&cm=SFIRST](https://sintact.ro/#/jurisprudence/535438631/1/decizie-nr-227-2021-din-22-iul-2021-tribunalul-arges-traficul-de-persoane-art-210-ncp-penal?keyword=Decizie%20nr.%20227~2F2021%20din%2022-iul-2021,%20Tribunalul%20Arges,%20traficul%20de%20persoane%20(art.210%20NCP)%20(Penal)&cm=SFIRST).
111. "LEGE nr. 678 din 21 noiembrie 2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane", *Camera deputaților*, [Online] available at: https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm?act_text?id=30767.
112. "Noul Cod de Procedură Penală", *Legea de la A la Z*, <https://legeaz.net/noul-cod-procedura-penala-ncpp/art-16>.
113. "Principiul independenței judecătorilor și supunerii lor numai legii", *Legea de la A la Z*, [Online] available at: <https://legeaz.net/dictionar-juridic/principiul-independentei-judecatorilor-si-supunerii-lor-numai-legii#comentarii>.
114. "Sentința din 16-mar-2023 Tribunalul SUCEAVA Suceava, Sectia penala", *Sintact*, [Online] available at: <https://sintact.ro/#/jurisprudence/553759802/1/sentința-nr-rj-86452-de-62-2023-din-16-mar-2023-tribunalul-suceava-traficul-de-persoane-art-210...?keyword=decizie%20RJ%2086452de62~2F2023%20&cm=SFIRST>.
115. Consiliul Superior al Magistraturii, *Hotărârea nr. 600/13.05.2021*, [Online] available at: http://old.csm1909.ro/csm/linkuri/24_05_2021_102012_ro.pdf.
116. Consiliul Superior al Magistraturii, Inspectia Judiciară, *Raportul privind practica instanțelor de judecată și a parchetelor de pe lângă acestea în investigarea și soluționarea cauzelor privind infracțiuni la viața sexuală cu victime minore*, 27 iulie 2021, [Online] available at: <https://www.csm1909.ro/ViewFile.ashx?guid=1c656a33-bd25-4118-85f1-6411fdeb1c4f-InfoCSM>.
117. Guvernul României, *Mecanism național din 31 ianuarie 2023 de identificare și referire a victimelor traficului de persoane*, publicat în *Monitorul oficial nr. 95 bis din 3 februarie 2023*, [Online] available at: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/265243>.
118. Guvernul României, *Ordonanță de urgență nr. 143 din 28 octombrie 2022 pentru modificarea art. 17 din Ordonanța Guvernului nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România*, publicat în *Monitorul oficial nr. 1049 din 28 octombrie 2022*, [Online] available at: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/260845>.

Rapoarte naționale, studii comunicate de presă din România

119. ANITP, *Rapoarte anuale*, [Online] available at: <https://anitp.mai.gov.ro/subiectele/cercetare/rapoarte-anoale/>.

Articole din jurnale și reviste online

120. "Integrating Equality: Globalization, Women's Rights, and Human Trafficking", in: *International Studies Quarterly*, 2013, Vol. 57, No. 4, pp. 683–697, *JSTOR*, [Online] available at: <http://www.jstor.org/stable/24014642>.
121. Agnew, Elizabeth, and Elliott, Jessica, "The Role of Consent in Human Trafficking", in: *Journal of International Criminal Justice*, Vol. 16, Issue 2, May 2018, pp. 494–495, [Online] available at: [Online] available at: <https://doi.org/10.1093/jicj/mqy020>.

122. Bernstein, Elizabeth, "The Sexual Politics of the 'New Abolitionism'", in: *Differences: a Journal of Feminist Cultural Studies*, Vol. 18, Issue 3, 2007, [Online] available at: <https://doi.org/info:doi/>.
123. Chuang, Janie A., "Exploitation Creep and the Unmaking of Human Trafficking Law", in: *The American Journal of International Law*, Vol. 108, No. 4, October 2014), [Online] available at: doi:10.5305/amerjintelaw.108.4.0609.
124. Chuang, Janie, "Redirecting the Debate over Trafficking in Women: Definitions, Paradigms, and Contexts", in: *Harvard Human Rights Journal*, 1998, Vol. 11, [Online] available at: https://digitalcommons.wcl.american.edu/facsch_lawrev/1541.
125. Goździak, Elżbieta M. and Vogel, Kathleen M., "Palermo at 20: A Retrospective and Prospective", in: *Journal of Human Trafficking*, Vol. 6, no. 2, pp. 109–118, doi:10.1080/23322705.2020.1690117.
126. Gromek-Broc, Katarzyna, "EU directive on preventing and combating trafficking in human beings and protecting victims: Will it be effective?", in: *Nova et Vetera*, Vol. 20, No. 64, 2011, [Online] available at: DOI:10.22431/25005103.180.
127. Hyland, Kelly E., "The Impact of the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children", in: *Human Rights Brief*, Vol. 8, no. 2, 2001, [Online] available at: <https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1492&context=hrbrief>.
128. Ian Tennant, "Fulfilling the Promise of Palermo? A Political History of the UN Convention Against Transnational Organized Crime", in: *Journal of Illicit Economies and Development*, Vol. 2, Issue 1, 2021, [Online] available at: DOI: <http://doi.org/10.31389/jied.90>.
129. Dupont, Jonathan, "The European Anti-Human Trafficking Legal and Policy Framework: The EU's Strategy Toward the Eradication of Human Trafficking?", in: *Acams Today*, 8 January 2021, [Online] available at: <https://www.acamstoday.org/the-european-anti-human-trafficking-legal-and-policy-framework-the-eus-strategy-towards-the-eradication-of-human-trafficking/>.
130. Obokata, Tom, "Trafficking of Human Beings as a Crime Against Humanity: Some Implications for the International Legal System", in: *The International and Comparative Law Quarterly*, Vol. 54, No. 2, April 2005, p. 445-457, [Online] available at: <http://www.jstor.org/stable/3663256>.
131. Simmons, Beth A., Lloyd, Paulette, and Stewart, Brandon M., "The Global Diffusion of Law: Transnational Crime and the Case of Human Trafficking", in: *International Organization*, Vol. 72, Issue 2, 2018, pp. 249-281, [Online] available at: doi:10.1017/S0020818318000036.
132. Symeonidou-Kastanidou, Elisavet, "Directive 2011/36/EU on Combating Trafficking in Human Beings: Fundamental Choices and Problems of Implementation", in: *New Journal of European Criminal Law*, Vol. 7, Issue 4, 2016, p. 465-466, [Online] available at: doi:10.1177/203228441600700406.

Articole de știri online

133. "Cei 25 de inculpați în dosarul Țândărei, achitați definitiv. Procesul s-a încheiat după aproape 9 ani", in: *Digi24*, 23 December 2019, [Online] available at: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/cei-25-de-inculpati-in-dosarul-tandarei-achitati-definitiv-procesul-s-a-incheiat-dupa-aproape-9-ani-1236072>.
134. "Tot mai mulți asiatici iau locul românilor pe piața muncii", in: *Digi24*, 26 November 2022, [Online] available at: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/tot-mai-multi-asiatici-iau-locul-romanilor-pe-piata-muncii-salariul-este-unul-foarte-bun-este-mult-mai-mare-decat-in-bangladesh-2160225>.
135. Bedea, Ionuț, "Cum au scăpat de pușcărie zece traficanți de copii cu complicitatea politicienilor și procurorilor români", in: *Europa Liberă România*, 28 January 2023, [Online] available at: <https://romania.europalibera.org/a/prescriere-traffic-de-persoane/32242927.html>